

VALPETEST

**AV POLITIOVERBETJENT KAI IVERSEN, FAGANSVARLIG
VED POLITIETS HUNDETJENESTE, OSLO POLITIDISTRIKT.**

Det er mange som stiller spørsmål om valpetest er en egnet måte å plukke ut individer på. Det finnes også flere typer tester. Jeg har gjennom årene testet en god del kull, og mener testen sier noe om det enkelte individ. Testen vi benytter er amerikansk og kalles "Puppy Attitude Test" (PAT). Testen er en serie prosedyrer som, når resultatet blir vurdert, gir en objektiv, vitenskapelig bakgrunn for å forstå en individuell valps atferdstendenser. Testens effektivitet er avhengig både av ensartethet i testprosedyren og forståelsen av testresultatene. Testen er mye brukt hos Metropolitan police i London. Ved større bruk av PAT er det flere som administrerer testen. Det hender at de som utfører testen ikke er oppmerksomme på hvilken virkning slike ting som kroppsholdning og ansiktsuttrykk har på resultatet. Noen utvikler sin egen stil som hvis den er forskjellig fra normen, vil påvirke testingen og gjøre en objektiv vurdering vanskelig, om ikke umulig.

Poengsystem

PAT er basert på et sekspoeng system. Hver øvelse gir poeng separat og vurderes separat. Resultatene legges ikke sammen og det regnes ikke ut gjennomsnitt. Generelt er en valp som får flest ett - poeng ekstremt aggressiv og dominerende, flest to – poeng er svært dominerende og kan lett provoseres til å bite, flest tre – poeng er aktiv og lett dominerende, flest fire – poeng er mer underdanig og svært villig. Fem er ekstremt underdanig og sky, mens flest seks – poeng er uavhengig og lite kjærlig.

Registrering

Noen valper vil reagere på testprosedyrene på måter som ikke står på testskjemaet. Når dette skjer, skriv i marginen hvordan valpen reagerte. Det er viktig at alt blir registrert.

Vi noterer også valpens aktivitetsnivå under testen. Vi gir poeng fra en til seks, med ett som en ekstremt aktiv valp og seks er apatisk.

Noen definisjoner:

Det brukes mange ord i PAT – testen for å beskrive atferdstendenser. Det er viktig å forstå betydningen av termene for å vurdere testresultatene og vurdere valpens individuelle temperament.

Temperament blir definert som hundens egnethet for en spesiell oppgave eller funksjon. Det er derfor ikke noe godt eller dårlig temperament, det er egnet eller uegnet temperament. For eksempel vil en aktiv hund med et aggressivt temperament ikke være egnet som kjæledyr i en familie med barn, men den kan være en god vakthund. På en annen side vil en mer apatisk og mild hund ikke egne seg som tjenestehund, men den kan være perfekt for et eldre menneske som turkamerat.

En aggressiv hund er kamplysten, den vil kunne bite. Dette viser seg i testen som hovedsakelig ett – poeng.

En hund med selvtillit har en sterk følelse av seg selv og sine evner. Den har mot og en sikkerhet som gjør den egnet til brukshund. Ved testing får disse hundene for det meste to og tre poeng.

Den dominerende hunden prøver å være flokkens leder. Jo mer dominerende den er, jo viktigere er det for den å være leder. Det er sjelden en hund har så mye dominans at den ikke aksepterer menneskelig lederskap, men dette kan av og til skje, og det vil vise seg under testing. Den grad av dominans en hund viser i testing, vil ha direkte betydning for dens fremtidige hjem. Dette vil diskuteres nærmere ved en evaluering av testen.

Den underdanige hunden aksepterer på den annen side lett menneskelig lederskap. Den har ikke noe ønske om å ha kontroll, og er generelt villig til å glede og gjøre som den får beskjed om. Denne hundetypen egner seg som kjæledyr og familiehund. Disse hundene får flest fire poeng.

Underdanighet må ikke forveksles med skyhet. En sky hund blir raskt redd og reagerer med frykt, den kan bli farlig hvis den presses opp i et hjørne. Får for det meste fem poeng.

En uavhengig hund er en som verken trenger eller ønsker ledelse av andre. Den styrer seg selv og stoler på seg selv. Ved testing får denne hunden for det meste seks poeng.

Test – teknikker

Det gjennomføres ni separate tester for å gi valpens personlighetsprofil. I tillegg til atferds- og personlighetsdata vurderer vi også valpens bygning. Når hele prosedyren er gjennomført, har vi et objektivt mål på oppbyggingen av valpens temperament. Vi vil da kunne si noe om hva individet kan benyttes til.

Alder ved testing

Valpene blir testet når de er 49 dager gamle. EEG viser at ved denne alderen er valpenes hjernebølger som en voksen hund, men de er minimalt påvirket av erfaring og læring. Vi får servert et ”blankt ark”, og kan si noe om de arvede egenskaper. Som vi vet betyr miljø utrolig mye. Dette vil prege hundens utvikling i stor grad.

Når testen foregår

Testen bør foregå når valpen er i en aktiv fase på dagen. Valper er mindre aktive etter et måltid, så vi tester før mattid. Vi bruker 15 minutter pr. valp.

Objektivitet

Vi ønsker ikke at oppdretter skal si noe om den enkelte valp før testen, dette for at vi ikke skal være ”farget” av de opplysningene vi får.

Hvor testen foretas

Valpene skal testes på et ukjent område. Vi ønsker igjen en upåvirket reaksjon, og omgivelsene kan påvirke valpens reaksjon. Valpen skal ikke kunne høre resten av kullet, eller moren. Valpen møter verden alene, og det bør ikke være tilskuere tilstedet.

Selve testen

Sosial tiltrekning og følgning.

De to første prosedyrene, sosial tiltrekning og følgning tester hvor mye valpen tiltrekkes av en fremmed og villighet til å følge. Dette vil gi en indikasjon på valpens tilknytning til mennesker generelt. Det merkes to punkter på gulvet med en avstand av halvannen meter. Testleder skal ha sitt utgangspunkt på den ene streken, mens valpen blir satt forsiktig ned på det andre punktet. Testleder står på huk for ikke å virke truende på valpen. Valpen skal plasseres med fronten mot testleder, dette gjøres av oppdretter. Etter at valpen er satt ned, trekker oppdretter seg tilbake til sitt observasjonssted. Testleder roper forsiktig på valpen.

En fortrolig, sosialt tiltrukket hund vil reagere ved å komme med halen opp. En sosialt uavhengig hund vil ikke komme i det hele tatt. En mer underdanig hund vil komme, men med kroppen lavere.

Hvis valpen ikke kommer i det hele tatt, strekker tester seg langsomt mot valpen og gir den mulighet for å lukte på hånden, åpen hånd med håndflaten oppover. Tester klapper forsiktig på valpen og prater rolig. Dette mellomspillet har ofte den virkning at det gir tillitt til en litt sky valp. Dette endrer ikke testresultatet, hvor valpen får poeng for ikke å ha kommet i det hele tatt.

Umiddelbart etter testen sosial tiltrekning kommer følgetesten, som i tillegg til å teste valpens nivå for sosial tiltrekning, også tester dens villighet til å følge en leder. Tester reiser seg langsomt opp ved siden av valpen og beveger seg vekk, samtidig som han prater rolig. Dominerende valper kommer gjerne frem og biter i beina til testleder i et forsøk på å gjete. Modige tillitsfulle valper vil følge med halen opp. Mer underdanige valper vil følge med halen ned, og uavhengige valper vil ikke følge i det hele tatt.

Etter å ha fullført disse to testene, setter testleder poeng på valpen. Dette gjøres på et fast oppsatt skjema hvor det er gitt en beskrivelse av valpens atferd, som tidligere nevnt er det en skala fra en til seks.

Tvang og sosial dominans

Testlederen sitter på huk. Valpen blir forsiktig rullet over på ryggen foran testleder sine knær, og tester plasserer hånden på valpens bryst for å holde den fast. Trykket skal være akkurat så hardt at det hindrer valpen i å komme opp. Det skal ikke prates under dette momentet. Valpen holdes i denne posisjonen i 30 sekunder, og den slippes så fri.

Tvangstesten er en av de viktigste testene som utføres. Den vurderer valpens dominerende eller ettergivende tendenser, og hvor lett den vil akseptere menneskelig lederskap. Jo mer dominerende en hund er, jo mer kreves det av den som skal ha hunden.

Umiddelbart etter denne testen plasseres valpen i sittende stilling foran testleder sine knær, med ansiktet mot tester. Tester stryker valpen fra toppen av hodet og ned til halen. Tester lener seg mot valpen, og gjør den det mulig for den å slikke ansiktet, hvis den ønsker det.

Testen gir en pekepinn på valpens evne til å tilpasse seg menneskelig lederskap og evne til å tilgi. En valp som vil stikke av og ikke tilgir, vil kunne bli en ”furter”.

Høydedominans

Testen for høydedominans tester valpens reaksjon i en situasjon hvor den absolutt ikke har kontroll.

Valpen skal ha ansiktet bort i fra tester, og denne tar tak under valpens bryst og løfter den opp, slik at alle fire beina er oppe i fra golvet. Her skal den holdes i samme stilling i 30 sekunder. Det skal ikke prates under momentet.

Valper som er avslappet i denne stillingen og ikke viser spenning eller frykt, vil som voksne vise en uanstrengt holdning når de plasseres i en situasjon hvor de ikke har kontroll. Valper som kjemper vil lett kunne bli til en hund som ikke aksepterer dominans fra andre mennesker.

Apportering

Apporteringstesten gir en indikasjon på valpens villighet til å arbeide for et menneske.

Tester står på kne på golvet med valpen mellom knærne. Vi klemmer sammen et A4 – ark, slik at dette blir en ball som rulles bort i fra valpen ca. en meter. Når valpen går / løper etter ballen, beveger testleder seg litt bakover på golvet, mens han lokker på valpen.

Vi ser her valper som har stor intensitet og returnerer til testleder, andre tar ballen og stikker, mens noen ikke viser interesse. En valp som ikke viser interesse kan bli vanskelig med henblikk på lydighet. En valp som tar ballen og stikker vekk viser uavhengighet og bytteinteresse, noe som krever en god dressør. Valpen som kommer tilbake viser samarbeidsevne.

Følsomhet for berøring

Her testes valpens følsomhet for berøring. Dette er valpens smerteterskel, og gir en indikasjon på hvor lett eller vanskelig det vil bli å fysisk kontrollere å trene den.

Testleder plasserer valpen på golvet ved siden av seg og tar en forlabb i håndflaten. Med den andre hånden vil testleder ta valpen mellom de midtre tærne på valpens labb med sin tommel og pekefinger. Han trykker så med økende kraft, og teller til ti. ”En” er et lett trykk og ”ti” er kraftig. Så snart valpen viser klare tegn på smertereaksjon, slipper tester labben. Det er en klar reaksjon når valpen trekker foten vekk eller piper.

Denne testen gir en indikasjon på hvordan hunden vil reagere på berøring (hardhet ved korrigerings).

Følsomhet for lyd

Testen for lydfølsomhet gir en indikasjon på valpens reaksjon mot høye eller skarpe lyder. Frykt ved dette momentet har sammenheng med skyhet.

Valpen plasseres med ansiktet vekk fra lydkilden og på en avstand av ca. to meter. Vi slår en skje kraftig mot et metallgrytelokk, og legger dette ned på golvet.

Går valpen rett bort til skrammelet, tyder det på at den har mot og er tillitsfull. Skvetter valpen og kommer seg raskt, er dette en normal reaksjon. En valp som blir skremt og stikker unna kan få problemer med smell og skarpe lyder i fremtiden. En ser her også noe av valpens nysgjerrighet.

Synsfølsomhet

Testen for synsfølsomhet eller stabilitet gir en indikasjon på valpens reaksjon på en fremmed gjenstand.

Testleder plasserer et håndkle med en snor på golvet foran valpen. Håndkleet trekkes bortover golvet i rett vinkel på den retningen valpen sitter, og beveger seg ikke mot valpen. Å trekke mot valpen vil kunne skremme den.

Reaksjoner som nysgjerrighet og forsøk på å utforske håndkleet, viser en tillitsfull valp. Forsøk på å "drepe" den viser aggressivitet som kan gå over til frykt.

Evaluerings av resultater

Etter at testingen er over er det viktig å se hovedtrekkene hos valpen, dette for å kunne plassere den til egnet eier / fører.

Jeg har erfart at en kan skille ut egnede hunder til vår tjeneste, samt at oppdrettere kan få hjelp til å plassere valper til rett person eller familie.

Noen av de valpene som er testet har jeg fått mulighet til å se igjen på test av hunder til tjeneste i politiet. Disse har bestått test i vår etat.,